

Konferencia audiovizuálneho prekladu v Nitre: dabing a titulkovanie v stredoeurópskom kontexte (očami študenta)

Gabriel Kul'bak

Prešovská univerzita v Prešove

gabriel.kulbak@gmail.com

V dňoch 15. až 17. júna 2016 sa konala medzinárodná konferencia *Dabing a titulkovanie v stredoeurópskom kontexte*, počas ktorej sme si mohli vypočuť 27 rečníkov zo 16 krajín (vrátane Slovenska). Zameraná bola výlučne na oblasť audiovizuálneho prekladu (AVP). Organizátormi bola Katedra translológie Filozofickej fakulty Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre, autorské združenie LITA a asociácia AVTE (Európska asociácia audiovizuálnych prekladateľov).

Úvodná prednáška zaznela z úst jedného z hlavných prednášajúcich, Jorge Díaz-Cintasa, ktorý pomenoval najvýznamnejšie míľniky a zmeny v oblasti AVP vrátane internetu a s ním spojené negatívne javy (rozmáhajúce sa amatérske titulkovanie), ale aj tie pozitívne (pracovné prostredie postavené na cloudovom systéme, nové formáty médií s potenciálom osloviť veľké publikum kdekoľvek na svete). Jorge Díaz-Cintas nastolil aj otázky týkajúce sa súčasnosti a blízkej budúcnosti, ako napríklad používanie 3D titulkov v 3D filmoch, sprostredkovanie titulkov pomocou interaktívnych okuliarov, ako aj nutnosť špecializácie AV prekladateľov na konkrétne oblasti (šport, dokumentaristika, hudobné programy, kreslené filmy).

Ďalšími svetovo uznávanými odborníkmi, ktorí patrili medzi hlavných prednášajúcich, boli Elena Di Giovanni a Agnieszka Szarkowska. Elena Di Giovanni upriamila našu pozornosť na výskum recepcie AV prekladu, čím akoby uzavrela imaginárny kruh, ktorý sa v jej podaní skladal z troch častí: producenti AVP, AVP ako produkt, príjemcovia AVP. Teóriu recepcie AVP označuje ako interdisciplinárnu – prepojenú s kulturológiou, sociológiou, psychológiou, antropológiou atď. a vo výraznej miere aj s mediálnymi štúdiami, keďže recepciu AVP vidí aj ako interakciu medzi ľuďmi a médiami. Účastníci sa tiež dozvedeli o nových trendoch a aktuálnych výskumoch, ktoré sa venujú napríklad zberu informácií z fór (aj z amatérskych titulkových) alebo sledovaniu pohybu očí (eye-tracking), ktorému venuje výraznú pozornosť vo svojom výskume recepcie titulkov Agnieszka Szarkowska. Vďaka nej sme sa dozvedeli, ako výskum prebieha, a tiež aj to, že titulky sledujú osoby so sluchovými ťažkosťami trochu iným spôsobom.

Ako sa AVP uplatňuje v praxi na slovenskom a stredoeurópskom trhu – jazyková lokalizácia AV obsahu vrátane toho detského (preferencia rôznych typov dabingu alebo titulkovania), nám sprostredkoval Igor Caban zo spoločnosti CABA. O spätnej väzbe a o pozadí výroby audiokomentárov a skrytých titulkov v rámci Slovenska, ako aj o pomôckach pre ľudí so zrakovým a sluchovým postihnutím, rozprával Ján Ďurmati zo spoločnosti Teledata, ktorý nás tiež oboznámil s legislatívnymi zmenami v danej oblasti (napr. vyhláška 12/2016 Z. z).

Témou sprostredkovania AV materiálu pre zrakovo a sluchovo postihnutých sa zaoberalo viacero príspevkov (samotná konferencia bola jedným z hlavných výstupov projektu Emílie Perez – Titulkovanie pre nepočujúcich: štandardy a odporúčania).

Okrem prednášok boli organizované aj workshopy – jeden z nich viedla Francesca Raffi, ktorá nás oboznámila s tvorbou audiokomentárov využívaných v divadle a opere, vysvetlila ich špecifiká a poskytla pravidlá a rady, ktorých sa je možné pri ich vytváraní a pri vytváraní audioúvodov (audio introduction) držať. Ďalšou veľmi zaujímavou časťou programu bola diskusia na tému sprístupňovania audiovizuálnych diel nepočujúcim divákom, ktorú navštívili predstavitelia komunity nepočujúcich na Slovensku, odborníci na slovenský posunkový jazyk a experti v oblasti titulkovania pre osoby so sluchovým postihnutím. Prednášalo sa teda aj v slovenskom posunkovom jazyku. Zaznelo, samozrejme, ešte mnoho ďalších zaujímavých prednášok od odborníkov z rôznych krajín, ktoré si bude možné neskôr prečítať v zborníku príspevkov.

Som veľmi rád, že som sa ako študent v odbore prekladateľstvo a tlmočníctvo na Prešovskej univerzite v Prešove mohol zúčastniť na tejto konferencii, ktorá mi rozšírila obzor v problematike AVP, ktorému sme sa posledný rok venovali aj na našej alma mater. Okrem možností ďalšieho výskumu sme sa dozvedeli aj o šanci získania praktických skúseností s titulkovaním na medzinárodnom festivale animácie Fest Anča, ktorý nám predstavila jedna z hlavných organizátoriek tohto festivalu, Barbara Ďurčová. Bolo tiež zaujímavé vypočuť si tlmočnicke výkony študentov Univerzity Konštantína Filozofa, ktorí počas všetkých troch dní trvania konferencie tlmočili prednášky v anglickom jazyku do slovenčiny a naopak. Mali sme tiež príležitosť zoznámiť sa s kolegami z ďalších, aj zahraničných, univerzít a porozprávať sa s odborníkmi, ktorých prístup bol veľmi priateľský a ľudský, rovnako ako aj prístup organizátorov konferencie, vďaka ktorým vládla na konferencii, a aj počas obhliadky mesta v sprievode veselého sprievodcu, príjemná atmosféra.